

MEIRA HANDIL OG MINNI KRÍG

– Donald Trump er ein handilsmaður, og gangi eg út frá, at hann sær tað sum sína høvuðslegitimitet. At hann er valdur at hugsa í meira vinnuligum banum og byggja amerikanska vinnulívið upp aftur. Tá man so raðfestir nakað hægri, so verður okkurt annað raðfest lægri. So eg vænti tað hernaðarlíga fer at fylla minni. Tað sigur Bogi Eliassen, stjórnmálafrøðingur, um komandi forsetan í USA

HALLUR AV RANA

Tað loypti ein hvøkk á nærum allan heimin, tá amerikanarar 8. november valdu Donald Trump til 45. forsetan í USA. Nøkur fagnaðust, onnur harmaðust, meðan tey flestu bara ikki trúðu tí, ið tey sóu.

Fyri nakrar av tættastu samstarvsfeløgnum hjá amerikansku tjóðini í alheimssamfelagnum elvdi valið av nýggjum forseta til stúran. Hóast Hillary Clinton hevði sínar manglar og vansar, so var hon ein partur av ráðandi politiskum klassanum, og fór hon helst at føra sama uttanríkispolitikk sum stjórnin hjá Barack Obama.

Hillary Clinton var hóast alt sjálv uttanríkisráðharri undir fyrsta skeiðinum hjá Barack Obama, tá fagnaðurin fyri nývalda forsetanum og hansara uttanríkispolitikki var so stórir, at hann fekk friðarviðislon Nobels næsta áðrenn hann hevði lyft ein finger.

Donald Trump verður hinvegin møttur við ávísingum fyrivarni. Undir valstríðnum hevur hann fleiri ferðir skelkað við sínum heldur øðrvísi politiskum hugsanum um uttanríkispolitisk viðurskiptir. Úttalilsir, ið benda á, at gamlir fíggindar kunnu gerast vinir,



Bogi Eliassen, stjórnmálafrøðingur

meðan gamlir vinir kunnu gerast fíggindar.

Spent stóðan frammanundan

Spekulera hevur tó verið um Donald Trump fór at velja ein meira diplomatiskan tóna, tá hann varð valdur 8. november, men tað tyktist at verða skúgvast til viks í síðstu viku, tá hann endaði í hornatøkum við Kina.

Komandi forsetin megnaði nevnliga at fornerma kinversku stjórnina við at tosa í telefon við taivanska forsetan Tsai Ing-wen. Bæði Kina og Taivan meta nevnliga Kina og Taivan sum eitt land, men stjórnirnar eru ósamdar um hvør legitima stjórnin er í landinum.

Fyri at tryggja diplomatisk

og vinnulig sambond við ein av heimsins størstu búskapum og marknaðum hava amerikanskar stjórnir seinastu nógvu árinum víðurkent kinversku stjórnina sum legitimu stjórnina í báðum londum.

Tí mettu kinverjar tað sum eitt álitisbrot á samstarvið millum londini, tá Donald Trump tosaði við Tsai Ing-wen fyrr í mánaðinum, og hevur tað skapt eina lítla kreppu millum stórveldini hvør sínum megin Kyrrahavið.

Tað er tó ein kreppa, ið frammanundan var ávegis, sambært Boga Eliassen, stjórnmálafrøðingi, ið vísir til orrusturnar í Kinverska havinum.

Meðan trætan í høvuðsheitum er millum Kina og fleiri av grannalondunum, so eru tað aðrar tjóðir, harímillum USA, ið ynskja at økið verður verandi altjóða sjógvur vegna nógva skipaferðsluna í økinum.

– Tað hevur mangan verið tætt við at enda í altjóða orrustum og rættin til sjóðikið hevur verið roynt í altjóða dómstólum. Kina hevur hóast mótstøðu ikki hug at bakka, og har kemur ein maktkampur at vera millum Kina og onnur lond, vísir Bogi Eliassen á.

Stjórnmálafrøðingurin vísir á, at stóðan tykist at vera so spent í økinum, at tað ger ikki mun hvør amerikanski forsetin er.

Diplomatisk kreppa hevði nokk kortini tikið seg upp millum londini.

– Tað er skeiðt at halda, at spenta stóðan millum londini bara hevur nakað við Donald Trump at gera. Hetta er ein ósemja, ið hevur verið ávegis, og hevði komið óansæð hvør forsetin er. Men hvussu hon verður loyst, kann sitandi amerikanski forsetin hava nokk so stóra ávirkan á, sigur Bogi Eliassen.

Bogi Eliassen er tó ikki bilsin av, at komandi forsetin hevur lagt eina harða linju mótvegis Kina frá byrjan av.

– Hann hevur alla tíðina sagt, at ein av broytingunum, um hann varð valdur, var, at man ikki fór at vera eins góðtrúgvín mótvegis Kina og Asia, ið man hevur verið, sigur Bogi Eliassen.

Hvør skal rinda gildið

Í Evropa hava gomlu samstarvsfelagarnir hjá USA í NATO síni egnu ting at stúra fyri. Donald Trump hevur nevnliga verið rættiliga bersøgin í síni hugsan um verjusamgonguna, og hevur hótt at taka USA úr samstarvinum um limagjaldið hjá hinum londunum ikki hækkar.

Men heldur ikki hetta er eitt nýtt kjak, vísir Bogi Eliassen á.

– Kjakið hevur koyrt leingi í USA. Tað snýr seg um hvat USA

skal rinda til stovnar sum ST og NATO. Hóast USA rindar minni til NATO fyri hvønn íbúgva, so rindar man nóg mest av øllum londum í NATO. So í USA koyrir kjakið um hvussu nóg man skal rinda fyri restina av heiminum, vísir stjórnmálafrøðingurin á.

Sambært Bogi Eliassen, so mugu restina av NATO-limalondunum taka stóðu til, um tey sjálvi rindar nóg nóg fyri verjuna av heimspartinum.

– Hevur Evropa yvirhøvdur eina hernaðarmegi, ið ger tað ført at verja seg sjálv. Um svarið er nei, er veruleikin so ikki, at hernaðarfíggjarætlanin er í lægri lagið í mun til veruliga uppgávuna hjá NATO, spyr Bogi Eliassen.

Nærri tilknýti til Russland

Ein av stóru uppgávunum hjá NATO seinastu árinum hevur verið vaksandi hóttanin frá Russlandi. Í Vesturheiminum, og serliga fyrrverandi londunum í Sovjetsamveldinum, hevur verið stúrt fyri, at russiski forsetin Vladimir Putin hevur ætlanir um at endurreisa gamla heimsveldið.

Illgruni gjørdist ikki minni eftir, at Russland gagnnýtti borgarakríggið í Ukraina til at leggja Krimhálvoynna undir seg aftur. Tað fórði við sær, at flestu lond í Vesturheiminum settu í verk eitt handilsboycott móti Russlandi.